

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 26 lutego 2019 roku znak (...). (...).2099.2018, dotyczącym E. O., Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ł. uchylił, ostateczne orzeczenie z dnia 11 grudnia 2018 roku Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o niepełnosprawności w Ł. znak (...). (...).2099.2018, i postanowił uchylić zaskarżone orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie (...) Wschodnim z dnia 27 września 2018 roku nr ZON.721. (...).2018 w części dotyczącej ustaleń zawartych w punktach: IV – Niepełnosprawność istnieje od 23 - go roku życia, 4) uczestnictwa w terapii zajęciowej – nie wymaga i orzekł: IV – Niepełnosprawność istnieje od 15 – go roku życia, 4) uczestnictwa w terapii zajęciowej – wymaga. W uzasadnieniu Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wskazywał, iż skład orzekający stwierdził, że wydając w dniu 11 grudnia 2018 roku orzeczenie o stopniu niepełnosprawności popełnił błąd w sentencji poprzez nieokreślenie, w jakiej części uchylono orzeczenie (...) i jakie jest obecne brzmienie zmienionych części orzeczenia. W związku z powyższym, po uzyskaniu w dniu 20 lutego 2019 roku zgody osoby zainteresowanej na zmianę orzeczenia ostatecznego z dnia 11 grudnia 2018 roku w zakresie punktu IV oraz w zakresie wskazań w punkcie 4, skład orzekający Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności działając na podstawie art. 155 kodeksu postępowania administracyjnego postanowił, jak w sentencji orzeczenia.

W dniu 27 marca 2019 roku wnioskodawczyni E. O. złożyła odwołanie od powyższego orzeczenia wnosząc o przyznanie jej znacznego stopnia niepełnosprawności.

W odpowiedzi na odwołanie złożonej w dniu 23 kwietnia 2019 roku Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności wniósł o oddalenie odwołania.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 18 listopada 2019 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi -Śródmieścia w Łodzi, X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżone orzeczenie Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ł. z dnia 11 grudnia 2018 roku znak (...). (...).2099.2018 i poprzedzając je orzeczenie (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ł. z dnia 27 września 2018 roku znak 721. (...).2018 w ten sposób, iż zaliczył E. O. do znacznego stopnia niepełnosprawności z przyczyn oznaczonych kodem 02-P i ustalił, że znaczny stopień niepełnosprawności datuje się od dnia 31 marca 2019 roku i ma charakter okresowy, a orzeczenie wydaje się do 31 marca 2020 roku, niepełnosprawność istnieje od 15 roku życia oraz ustalił, że wnioskodawczyni E. O. wymaga stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innych osób w związku ze znacznie ograniczoną zdolnością do samodzielnej egzystencji oraz wymaga zamieszkiwania w oddzielnym pokoju, w punkcie 2 oddalił odwołanie E. O. w pozostałym zakresie.

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Orzeczeniem z dnia 27 września 2018 roku znak ZON.721. (...).2018 (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie (...) Wschodnim postanowił zaliczyć E. O. do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Wskazano, iż orzeczenie wydaje się do 31 grudnia 2023 roku, niepełnosprawność istnieje od 23 – go roku życia, a ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 1 marca 2015 roku. Organ precyzował w uzasadnieniu, iż E. O. jest osobą o naruszonej sprawności organizmu ograniczającej pełnienie ról społecznych. Ponadto, skład orzekający uznał, iż na ocenę zdrowia zaliczającą wnioskodawczynię do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wskazuje dokumentacja medyczna. Jednocześnie skład orzekający uznał, że wnioskodawczyni nie spełnia przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku – Prawo o ruchu drogowym, gdyż nie posiada znacznie ograniczonych możliwości samodzielnego poruszania się. Naruszenie sprawności organizmu miało charakter czasowy, w związku z tym orzeczenie wydane zostało na czas określony do dnia 31 grudnia 2023 roku.

Wnioskodawczyni E. O. w dniu 12 października 2018 roku złożyła odwołanie od powyższego orzeczenia.

Orzeczeniem z dnia 11 grudnia 2018 roku nr (...). (...).2099.2018 Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ł. uchylił zaskarżone orzeczenie z dnia 27 września 2019 roku w części dotyczącej ustaleń zawartych w punktach, które kolejno nie zostały sprecyzowane, jak i nie została podana pełna treść rozstrzygnięcia Wojewódzkiego Zespołu. W uzasadnieniu natomiast, Zespół powoływał się na to, iż nie znalazł podstaw do zmiany ustalonego stopnia niepełnosprawności. W jego ocenie, E. O. nie spełniała przesłanek zaliczających do znacznego stopnia niepełnosprawności. Organ odwoławczy uznał za zasadne uchylenie zaskarżonego orzeczenia w części dotyczącej wskazań w pkt 4, gdyż zainteresowana kwalifikowała się do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej oraz początku niepełnosprawności ustalając go od 15 roku życia. Pozostałe ustalenia zawarte w zaskarżonym orzeczeniu utrzymano w mocy, gdyż nie znaleziono podstaw do ich uchylenia. Skład orzekający nie dokonał zmiany punktu 10 wskazań dotyczącego prawa do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju, gdyż zainteresowana nie spełniała wymaganych przesłanek.

W dniu 31 stycznia 2019 roku E. O. złożyła odwołanie od wyżej wymienionego orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Pismem z dnia 6 lutego 2019 roku Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ł. poinformował wnioskodawczynię, iż orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 11 grudnia 2018 roku zawiera błąd w sentencji, w której nie określono, w jakiej części uchylono orzeczenie (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie (...) Wschodnim i jakie jest obecne brzmienie zmienionych części, a ponadto wezwał wnioskodawczynię do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie wyrażenia zgody lub odmowy wyrażenia zgody, na uchylenie wyżej powołanego orzeczenia, i wydanie orzeczenia z prawidłową sentencją.

Pismem, złożonym w dniu 20 lutego 2019 roku, wnioskodawczyni wyraziła zgodę na zmianę orzeczenia.

Z punktu widzenia psychiatry, u wnioskodawczyni, rozpoznaje się schizofrenię paranoidalną. E. O. jest osobą niepełnosprawną o znacznym stopniu niepełnosprawności, tj. o naruszonej sprawności organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej albo długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Istnieją podstawy do zaliczenia E. O. do grona osób niepełnosprawnych i w związku z tym obecne są wskazania w zakresie: odpowiedniego zatrudnienia – brak (niezdolna do pracy), szkolenia, w tym specjalistycznego – brak (niezdolna do odbycia szkolenia), zatrudnienia w zakładzie aktywizacji zawodowej – brak (niezdolna), uczestniczenia w warsztatach terapii zajęciowej – wymaga, konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne – do decyzji lekarza ortopedy, korzystania ze środowiskowego systemu wsparcia do samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych przez instytucje pomocy społecznej oraz inne placówki – wymaga, stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innych osób w związku ze znacznie ograniczoną zdolnością do samodzielnej egzystencji – wymaga, spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a ustawy z dnia 30 czerwca 1997 roku – Prawo o ruchu drogowym – nie spełnia, konieczności zamieszkiwania w oddzielnym pokoju – wymaga. E. O. jest osobą niepełnosprawną od 15 roku życia, a według wiedzy medycznej ustalony stopień niepełnosprawności E. O. ma charakter okresowy od 31 marca 2019 roku do dnia 31 marca 2020 roku. Stan psychiczny wnioskodawczyni był od dłuższego czasu stabilny, w trakcie badania E. O. dostrzeżono wyraźne pogorszenie stanu zdrowia. Zauważono, iż zaobserwowana dynamika nie upoważnia do stwierdzenia, że po pogorszeniu zdrowia, nie może nastąpić jego poprawa. Nie można, bowiem, przypuszczać, że pojedyncze pogorszenie, po dość długim, stabilnym stanie, na pewno, utrwali się i będzie trwać już zawsze. W związku z tym, wskazana jest roczna obserwacja stanu zdrowia i zintensyfikowanie, w tym czasie, leczenia. Wówczas, zależnie od wyników podjętej próby, będzie można np. przedłużyć okres przyznania określonego stopnia niepełnosprawności. Po kilku okresach braku odpowiedniej poprawy, można uznać stan psychiczny za utrwalony na poziomie złym, uniemożliwiającym samodzielne funkcjonowanie, a, tym samym, wydać orzeczenie na stałe.

Dokonując powyższych ustaleń, Sąd Rejonowy oparł się na, złożonej do akt dokumentacji, oraz opinii biegłego psychiatry.

Sąd wskazał, że dopuścił dowód z pisemnej opinii biegłego psychiatry na okoliczność ustalenia, czy wnioskodawczyni jest osobą niepełnosprawną o znacznym stopniu niepełnosprawności, umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, czy też lekkim stopniu niepełnosprawności, a ponadto, jeśli są podstawy do zaliczenia wnioskodawczyni do grona osób niepełnosprawnych, jakie są wskazania w zakresie: odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby, szkolenia, w tym specjalistycznego, zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej, uczestnictwa w terapii zajęciowej, konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co według Sądu I instancji rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki, konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, konieczności zamieszkiwania w oddzielnym pokoju oraz spełniania przez wnioskodawczynię przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku – Prawo o ruchu drogowym, przy czym w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności spełnienie tych przesłanek w ocenie Sądu Rejonowego może zostać stwierdzone jedynie w przypadku ustalenia przyczyny niepełnosprawności oznaczonej symbolem 04-O (choroby narządu wzroku), 05-R (upośledzenie narządu ruchu) lub 10-N (choroba neurologiczna), tj. wskazania, czy wnioskodawczyni ma znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się, kolejno – od kiedy wnioskodawczyni jest osobą niepełnosprawną, czy według wiedzy medycznej ustalony stopień niepełnosprawności wnioskodawczyni ma charakter trwały, czy też okresowy.

Sąd Rejonowy wskazał, że zarówno pierwotna opinia biegłego psychiatry i pisemna opinia uzupełniająca zostały zakwestionowane przez wnioskodawczynię, która nie zgadzała się z oceną biegłego w zakresie, w jakim wskazał, iż ustalony stopień niepełnosprawności według wiedzy medycznej ma charakter okresowy do dnia 31 marca 2020 roku.

W ocenie Sądu I instancji, jednak, wnioskodawczyni nie wskazała na uchybienia biegłego przy wydawaniu opinii i formułowaniu wniosków, które mogłyby je podważać. Sąd Rejonowy podkreślił, iż podstawą zakwestionowania opinii nie może być fakt, iż treść wydanej w sprawie opinii nie jest zbieżna z zapytowaniami oraz stanowiskiem w sprawie danej strony. Innymi słowy, nie można kwestionować opinii tylko dlatego, że de facto strona nie jest zadowolona z opinii przedstawionej przez dotychczasowego biegłego. Jak słusznie wskazuje się w judykaturze, opowiedzenie się za odmiennym stanowiskiem oznaczałoby bowiem przyjęcie, że należy przeprowadzić dowód z wszelkich możliwych biegłych, by upewnić się, czy niektórzy z nich nie byłoby takiego zdania, jak strona kwestionująca (tak m. in.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 lutego 2013 roku w sprawie III AUa 1180/12, LEX 1294835; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 22 lutego 2013 roku w sprawie I ACa 76/12, LEX 1312019). Według Sądu Rejonowego zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem, przyczynami mogącymi przemawiać za koniecznością uzyskania dodatkowej opinii od innego biegłego są na przykład nielogiczność wyciągniętych przez niego wniosków, zawarcie w opinii sformułowań niekategorycznych, niejednoznacznych czy też brak dostatecznej mocy przekonywującej opinii.

Sąd meriti wskazał, że w pisemnej opinii uzupełniającej biegły podtrzymał uprzednio wydaną opinię.

Opinie biegłego Sąd Rejonowy w pełni podzielił jako, że są jednoznaczne, odpowiadają zakreślonej tezie dowodowej, a wnioski biegłego są logiczne i prawidłowo uzasadnione, nadto znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym, a zwłaszcza w złożonej dokumentacji medycznej.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy wskazał, że odwołanie wnioskodawczyni podlegało uwzględnieniu jedynie w części.

Sąd Rejonowy zacytował treść art. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Sąd meriti wskazał też, że zgodnie natomiast z art. 3 ust. 1 pkt 1 – 3 wyżej wymienionej ustawy ustala się trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą: znaczny, umiarkowany oraz lekki. Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi także podstawę do przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów (art. 3 ust. 2).

Sąd I instancji przytoczył, że według art. 4 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Sąd Rejonowy podkreślił, że do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (ust.2).

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych, z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (ust.3).

Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację (ust.4).

Dla celów niniejszej sprawy Sąd Rejonowy rozważył definicje umiarkowanego oraz znacznego stopnia niepełnosprawności.

Sąd I instancji wskazał, że ustęp 2 przytoczonego wyżej art. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych reguluje zasady zaliczania do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wskazując na określone przesłanki, mianowicie: naruszenie sprawności organizmu, niezdolność do pracy albo zdolność do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub czasowa albo częściowa pomoc innych osób w celu pełnienia ról społecznych. W przypadku pierwszej z nich według Sądu Rejonowego, należy zauważyć, iż komentowana ustawa nie zawiera definicji pojęcia naruszenia sprawności organizmu. Rozporządzenie w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w § 3 ust. 4 pkt 1 definiuje trwale (stałe) naruszenie sprawności organizmu jako takie, które według wiedzy medycznej nie rokuje poprawy. Natomiast w § 3 ust. 4 pkt 2 r.o.n.s.n. wprowadzono definicję okresowego naruszenia sprawności organizmu, które charakteryzuje się możliwością poprawy stanu zdrowia według wiedzy medycznej. W § 32 r.o.n.s.n. zostały wskazane przyczyny naruszenia sprawności organizmu, które są uwzględniane przy kwalifikowaniu do określonego stopnia niepełnosprawności. Wyczerpujące i obejmujące: upośledzenie umysłowe, choroby psychiczne, zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, choroby narządu wzroku, upośledzenie narządu ruchu, epilepsję, choroby układu oddechowego i krążenia, choroby układu pokarmowego, choroby układu moczowo-płciowego, choroby neurologiczne oraz inne, w tym schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, a także całościowe zaburzenia rozwojowe. Dla ustalenia znaczenia pojęcia naruszenia sprawności organizmu zdaniem Sądu meriti istotne jest więc zidentyfikowanie jego przyczyny, którą może być – jak wskazuje ustawodawca w § 32 r.o.n.s.n. – choroba lub uszkodzenie. Przede wszystkim naruszenie sprawności organizmu polega na zaburzeniu jednej lub kilku funkcji organizmu. Przyczyną tych zaburzeń może być choroba, ale także uszkodzenie organizmu spowodowane wadą wrodzoną, rozwojową, czy też zdarzeniem zewnętrznym, pochodzącym spoza organizmu człowieka, jak np. wypadek czy szkodliwe warunki wykonywania pracy. Choroba może być przyczyną uszkodzenia organizmu, ale uszkodzenie organizmu może również stanowić przyczynę choroby. W ten sposób według Sądu Rejonowego dochodzimy także do

wniosku, że nie każda osoba niepełnosprawna jest chora, ponieważ przyczyną niepełnosprawności może być również uszkodzenie organizmu, do którego doszło np. w wyniku wypadku komunikacyjnego czy wypadku przy pracy.

Jeśli chodzi o pojęcie niezdolności do pracy, to Sąd I instancji wytłumaczył, że nie zostało ono zdefiniowane w ustawie, natomiast definicję tego pojęcia odnaleźć można w § 29 ust. 1 r.o.n.s.n. – zgodnie z nią jest to całkowita niezdolność do wykonywania pracy zarobkowej z powodu fizycznego, psychicznego lub umysłowego naruszenia sprawności organizmu.

Praca w warunkach pracy chronionej w ocenie Sądu Rejonowego oznacza warunki, o których mowa w art. 28 albo art. 29, i uzyskanie statusu zakładu pracy chronionej albo zakładu aktywności zawodowej.

Trzecia przesłanka, zdaniem Sądu meriti, polega wyłącznie na konieczności zapewnienia pomocy (bez opieki) w celu pełnienia ról społecznych. Osoba niepełnosprawna w stopniu umiarkowanym, nie jest, również, niezdolna do samodzielnej egzystencji. Jeśli chodzi o definicję pomocy, została ona zawarta w § 29 ust. 1 pkt 3 r.o.n.s.n.). Sąd Rejonowy podkreślił, że ustawodawca natomiast w rozporządzeniu w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności na potrzeby orzekania o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wprowadza pojęcia czasowej i częściowej pomocy w pełnieniu ról społecznych. Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z § 30 pkt 1 r.o.n.s.n. czasowa pomoc w pełnieniu ról społecznych polega na konieczności udzielania pomocy, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 3 r.o.n.s.n., w okresach wynikających ze stanu zdrowia. Natomiast w myśl § 30 pkt 2 r.o.n.s.n. częściowa pomoc w pełnieniu ról społecznych oznacza wystąpienie co najmniej jednej okoliczności, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 3 r.o.n.s.n., a zatem w ocenie Sądu I instancji wsparcie w czynnościach samoobsługowych lub w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałanie w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych.

Na uwagę według Sądu Rejonowego zasługuje to, że między drugą a trzecią przesłanką ustawodawca posłużył się alternatywą łączną „lub”, co oznacza w praktyce konieczność spełnienia co najmniej dwóch z trzech wskazanych grup przesłanek definiujących umiarkowany stopień niepełnosprawności. Zawsze występować musi naruszenie sprawności organizmu i, dodatkowo, albo niezdolność do pracy (zdolność jedynie w warunkach pracy chronionej), albo konieczność pomocy w pełnieniu ról społecznych. Ponadto sformułowanie przepisu pozwala również na uwzględnienie sytuacji, w której występują wszystkie trzy grupy przesłanek.

Sąd Rejonowy podkreślił, że zasady zaliczania do znacznego stopnia niepełnosprawności mają swoje odzwierciedlenie w trzech przesłankach. Pierwsza to naruszona sprawność organizmu, druga – niezdolność do pracy albo zdolność do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i trzecia – konieczność opieki (stałej lub długotrwałej) i pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Dwie pierwsze przesłanki zostały omówione w ramach rozważań dotyczących umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Zdaniem Sądu I instancji konieczność sprawowania opieki została zdefiniowana dla celów orzekania o niepełnosprawności w § 29 ust. 1 pkt 2 r.o.n.s.n. Zgodnie z tym przepisem oznacza ona całkowitą zależność osoby od otoczenia, polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem. Natomiast w świetle § 29 ust. 1 pkt 3 r.o.n.s.n. konieczność udzielania pomocy, w tym również w pełnieniu ról społecznych, oznacza zależność osoby od otoczenia, polegającą na udzielaniu jej wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych. Sąd Rejonowy wytłumaczył, że ustawodawca wskazuje w komentowanym przepisie, że osoba niepełnosprawna w stopniu znacznym wymaga zarówno opieki, jak i pomocy, nie zastosował bowiem alternatywy łącznej „lub”. Oprócz tego opieka i pomoc mają być sprawowane w sposób stały lub długotrwały. W tym przypadku użycie alternatywy łącznej „lub” jest z kolei nieprawidłowe, ponieważ pomoc i opieka albo są sprawowane stale, albo długotrwanie – nie można bowiem jednocześnie stale i długotrwanie świadczyć opieki i pomocy. Sąd Rejonowy wskazał, że w § 29 ust. 2 r.o.n.s.n. zawarto definicję długotrwałej opieki i pomocy w pełnieniu ról społecznych. Oznacza ona według Sądu

I instancji konieczność jej sprawowania przez okres powyżej 12 miesięcy w zakresach wskazanych w ust. 1 pkt 2 i 3. Jeżeli chodzi natomiast o niezdolność do samodzielnej egzystencji, pojęcie to zostało zdefiniowane w art. 4 ust. 4 komentowanej ustawy i oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację (Paluszkiewicz Magdalena [w:] Włodarczyk Mirosław (red.), Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Komentarz, WK 2015).

Sąd Rejonowy w pełni dał wiarę opinii wydanej przez biegłego psychiatrę i uwzględniając całość zebranego w sprawie materiału dowodowego, na podstawie art. 47714 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone orzeczenie Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ł. i poprzedzając je orzeczeniem (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ł. z dnia 27 września 2018 roku w ten sposób, iż zaliczył E. O. do znacznego stopnia niepełnosprawności z przyczyn oznaczonych kodem O2-P i ustalił, iż znaczny stopień niepełnosprawności datuje się od 31 marca 2019 roku, ma charakter okresowy, a orzeczenie wydaje się do 31 marca 2020 roku, niepełnosprawność istnieje od 15 roku życia oraz ustalił, iż wnioskodawczyni E. O. wymaga stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innych osób w związku ze znacznie ograniczoną zdolnością do samodzielnej egzystencji oraz wymaga zamieszkiwania w oddzielnym pokoju. Na podstawie art. 47714 § 1 k.p.c. Sąd I instancji oddalił odwołanie w pozostałym zakresie.

Od powyższego wyroku apelację złożyła wnioskodawczyni E. O. zaskarżając przedmiotowe orzeczenie w całości i zarzucając mu:

- naruszenie art. 3 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, poprzez uznanie, iż wnioskodawczyni nie spełnia kryteriów pozwalających ją uznać za osobę o znacznym stopniu niepełnosprawności na okres do 31.03.2023;

- naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. w następstwie, którego doszło do błędnej oceny części materiału zgromadzonego w sprawie, braku wyczerpujących ustaleń poprzez nierozważenie zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób wszechstronny, sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, wnioskodawczyni wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez zaliczenie jej do znacznego stopnia niepełnosprawności na okres od dnia 31.03.2019 r. do dnia 31.03.2023 r. bądź ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Nadto wnioskodawczyni wniosła o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego specjalisty z zakresu psychiatrii na okoliczność ustalenia okresu, na jaki należy zaliczyć mnie do znacznego stopnia niepełnosprawności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego, apelacja E. O., nie zasługuje na uwzględnienie.

Odnosząc się do zarzutów apelacji stwierdzić należy, że orzeczenie Sądu Rejonowego jest prawidłowe i znajduje oparcie zarówno w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, jak i obowiązujących przepisach prawa.

Sąd II instancji w pełni aprobując i przyjmując ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, jako własne, jednocześnie stwierdził, że nie zachodzi obecnie potrzeba powielania w tym miejscu tych ustaleń. Wskazać należy, że w myśl utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, jeżeli uzasadnienie orzeczenia pierwszoinstancyjnego sporządzonego zgodnie z wymaganiami art. 328§2 k.p.c. spotyka się z pełną aprobatą sądu drugiej instancji to wystarczy, że da on temu wyraz w treści uzasadnienia swego orzeczenia, bez powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych i wnioskowań prawniczych zawartych w motywach zaskarżonego orzeczenia (vide wyrok SN z 5.11.1998r., I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24/).

Sąd I instancji wydał prawidłowe rozstrzygnięcie znajdujące oparcie zarówno w obowiązujących przepisach prawa, jak i w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym.

Sąd podziela również prezentowane rozważania prawne i przytoczone przez Sąd Rejonowy na poparcie swoje stanowiska tezy z orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych.

Chybione są natomiast podniesione w apelacji zarzuty.

Zawarta w uzasadnieniu apelacji argumentacja strony skarżącej sprowadza się w istocie do jednego zarzutu błędnej oceny materiału dowodowego, co w konsekwencji miało doprowadzić do naruszenia prawa materialnego (art. 3 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych) z uwagi na błędne uznanie, że wnioskodawczyni nie spełnia kryteriów pozwalających uznać ją za osobę o znacznym stopniu niepełnosprawności na okres do 31.03.2023 r.

Zgodnie z treścią art. 233 § 1 kpc Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów, według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego.

Oznacza to, że wszystkie ustalone w toku postępowania fakty powinny być brane pod uwagę przy ocenie dowodów, a tok rozumowania Sądu powinien znaleźć odzwierciedlenie w pisemnych motywach wyroku. W ocenie Sądu Okręgowego skuteczny zarzut przekroczenia granic swobody w ocenie dowodów może mieć miejsce tylko w okolicznościach szczególnych. Dzieje się tak w razie pogwałcenia reguł logicznego rozumowania bądź sprzeniewierzenia się zasadom doświadczenia życiowego (por. wyrok SN z 6.11.2003 r. II CK 177/02 niepubl.). Dla skuteczności zarzutu naruszenia swobodnej oceny dowodów nie wystarcza zatem stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest bowiem wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie Sądu w tym zakresie. W szczególności, skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny dowodów naruszył Sąd przy ocenie konkretnych dowodów uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając. Ponadto jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to dokonana ocena nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego można było wysnuć wnioski odmienne (postanowienie SN z 23.01.2001 r. IV CKN 970/00, niepubl. wyrok SN z 27.09.2002 r. II CKN 817/00).

Stosownie do treści art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów, według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Z kolei w świetle zaś art. 328 § 2 k.p.c., uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Zgodnie, natomiast, z treścią art. 278 § 1 k.p.c. dopuszczenie dowodu z opinii biegłego następuje w wypadkach, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy wymagane są wiadomości „specjalne”.

W ramach przyznanej swobody w ocenie dowodów wynikającej art. 233 k.p.c., Sąd I instancji powinien zbadać wiarygodność i moc dowodu z opinii biegłego sądowego dokonując oceny tego dowodu według własnego przekonania i na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (wyrok SN z 2003-10-30 IV CK 138/02 L.). Powyższe powinno znaleźć odzwierciedlenie w pisemnych motywach wyroku (art. 328 § 2 k.p.c.). Niemniej jednak polemika z opinią biegłego nie uzasadnia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (wyrok SN z 2002-01-09 II UKN 708/00 L.). Dla obalenia twierdzeń biegłego specjalisty nie wystarcza zatem przeświadczenie strony, iż fakty wyglądają inaczej, lecz koniecznym jest również rzeczowe wykazanie, iż wystawiona przez biegłego opinia jest niespójna bądź merytorycznie błędna.

Dowód z opinii biegłego jest przeprowadzony prawidłowo, jeżeli Sąd uzyskał od biegłego wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania, a tylko brak w opinii fachowego uzasadnienia wniosków

końcowych, uniemożliwia prawidłową ocenę jej mocy dowodowej (wyrok SN z 2000-06-30 II UKN 617/99 OSNAPiUS 2002/1/26).

Zdaniem Sądu II instancji, materia przedmiotowego sporu, tj. ocena stopnia niepełnosprawności wnioskodawczynie, tzn. ocena jej stanu zdrowia oraz niezdolności do pracy bądź ograniczonej zdolności do pracy (wyłącznie w warunkach pracy chronionej) nadto ewentualnej konieczności zapewnienia jej w celu pełnienia ról społecznych, częściowej albo czasowej pomocy innych osób wymagała wiadomości specjalnych i musiała znaleźć oparcie w dowodzie z opinii biegłego, nie zaś tylko w subiektywnym odczuciu zainteresowanej rozstrzygnięciem strony.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy uczynił podstawą swego rozstrzygnięcia opinię biegłego lekarza psychiatry.

W ocenie Sądu Okręgowego, dokonana przez Sąd Rejonowy, ocena zgromadzonego w postępowaniu materiału dowodowego, jest – wbrew twierdzeniom strony apelującej – prawidłowa. Zarzuty skarżącej sprowadzają się, jedynie, do polemiki ze stanowiskiem Sądu I instancji i interpretacją dowodów dokonaną przez ten Sąd jako takie nie mogą się ostać. Apelująca przeciwstawia, bowiem, ocenie, dokonanej przez Sąd I instancji, swoją analizę, zgromadzonego, materiału dowodowego. Jednocześnie, jednak, w apelacji, wnioskodawczynie skutecznie nie wykazała, iż materiał dowodowy w sprawie był oceniony nieprawidłowo a ostatecznie wywiedzione przez Sąd Rejonowy wnioski były nielogiczne i wewnętrznie sprzeczne.

Wnioskodawczynie kwestionuje ustalenie Sądu Rejonowego, że znaczny stopień jej niepełnosprawności, z przyczyn ustalonych kodem O2 –P jest okresowy do dnia 31 marca 2020 r.

Powyższe ustalenie, jak już wyżej wskazano, Sąd I instancji prawidłowo wywiódł z wiarygodnej opinii biegłego psychiatry A. Z.. Przedmiotowa opinia nie została skutecznie zakwestionowana przez E. O. na etapie postępowania I instancyjnego.

Wskazany biegły zapoznał się z przedłożoną dokumentacją lekarską z przebiegu chorób i leczenia wnioskodawczynie i na podstawie tej dokumentacji oraz badania bezpośredniego wydał opinię. Szczegółowo analizując treść tej opinii za Sądem Rejonowym uznać trzeba, że opinia tego biegłego jest jasna, wnikliwa, spójna, logiczna i obiektywna, w sposób przejrzysty i wyczerpujący opisuje stan zdrowia E. O. oraz sporządzona została zgodnie z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą w zakresie stanowiącym jej przedmiot, będąc tym samym wiarygodnym źródłem dowodowym.

Biegły psychiatra na żądanie strony uzupełnił swoją opinię podstawową wyjaśniając w rzetelny i dokładny sposób podstawy swojego stanowiska i podtrzymując wnioski końcowe. Biegły ten w sposób szczegółowy odniósł się do zarzutu sformułowanego przez stronę odwołującą się.

W tej sytuacji przyjąć należy, że Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego psychiatry będzie jedynie zmierzał do zbędnego wydłużania postępowania sądowego.

Zaznaczyć w tym miejscu trzeba, że dowód z opinii biegłego ma szczególny charakter, nie mogą więc tutaj mieć zastosowania wszystkie zasady o prowadzeniu dowodów, a w szczególności art. 217 § 1 kpc. W konsekwencji nie można przyjąć, że Sąd obowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych opinii biegłych w każdym wypadku, gdy opinia złożona jest niekorzystna dla strony (vide wyrok SN z 15.02.1974 r. II CR 817/73 LEX nr 7404), co potwierdza również późniejsze orzecznictwo (wyrok SN z 6.05.2009 r., II CSK 642/08 LEX nr 511998, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 25.06.2009 r. V Ca 139/09 LEX nr 551993, postanowienie SN z 19.08.2009 r., III CSK 7/09 LEX 533130, wyrok SN z 16.09.2009 r., I PK 79/09 LEX nr 5543670, wyrok SN z 30.05.2007 r., IV CSK 41/07 LEX nr 346211). Jak podkreśla się także w orzecznictwie o ewentualnym dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego nie może decydować wyłącznie wniosek strony, lecz zawarte w tym wniosku konkretne uwagi i argumenty podważające miarodajność dotychczasowej opinii lub co najmniej miarodajność tę poddające w wątpliwość w przeciwnym wypadku wniosek taki musi być uznany za zmierzający wyłącznie do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania, co powinno skutkować jego pominięciem (art. 217 § 2 kpc) – (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 czerwca 2002 roku, sygn. akt III AUa 811/02 opubl. OSA 2003/9/35).

Podkreślić należy, że także w postępowaniu II instancji wnioskodawczyni E. O. wniosła o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego psychiatry na okoliczność okresu ustalonego stopnia niepełnosprawności.

Zgodnie zaś z art. 217 k.p.c. strona może, aż do zamknięcia rozprawy, przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej. Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich we właściwym czasie bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Sąd pomija twierdzenia i dowody, jeżeli są powoływane jedynie dla zwłoki lub okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione.

Zgodnie z art. 381 k.p.c. Sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem I instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynika później.

Mając na względzie powyższe z uwagi na fakt, że okoliczności sporne (w tym okres ustalonego stopnia niepełnosprawności) zostały już dostatecznie wyjaśnione za pomocą wiarygodnego dowodu z opinii biegłego psychiatry A. Z., wniosek dowodowy apelującej należało oddalić.

W tym stanie rzeczy stosownie do treści opinii przedmiotowego biegłego psychiatry, znaczny stopień niepełnosprawności wnioskodawczyni E. O. datuje się od 31 marca 2019 roku, ma charakter okresowy, a orzeczenie wydaje się do 31 marca 2020 roku.

W badaniu psychiatrycznym stwierdzono, że u wnioskodawczyni rozpoznaje się schizofrenię paranoidalną. E. O. jest osobą niepełnosprawną o znacznym stopniu niepełnosprawności, tj. o naruszonej sprawności organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej albo długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

E. O. jest osobą niepełnosprawną od 15 roku życia, a według wiedzy medycznej ustalony stopień niepełnosprawności E. O. ma charakter okresowy od 31 marca 2019 roku do dnia 31 marca 2020 roku. Stan psychiczny wnioskodawczyni był od dłuższego czasu stabilny, w trakcie badania E. O. dostrzeżono wyraźne pogorszenie stanu zdrowia. **Zauważono, iż zaobserwowana dynamika nie upoważnia do stwierdzenia, że po pogorszeniu zdrowia, nie może nastąpić jego poprawa. Nie można bowiem przypuszczać, że pojedyncze pogorszenie, po dość długim, stabilnym stanie na pewno utrwali się i będzie trwać już zawsze. W związku z tym, wskazana jest roczna obserwacja stanu zdrowia i zintensyfikowanie w tym czasie leczenia. Wówczas, zależnie od wyników podjętej próby będzie można np. przedłużyć okres przyznania określonego stopnia niepełnosprawności. Po kilku okresach braku odpowiedniej poprawy można uznać stan psychiczny za utrwalony na poziomie złym, uniemożliwiającym samodzielne funkcjonowanie, a tym samym wydać orzeczenie na stałe.**

Uznać zatem należy, że w rozpoznawanej sprawie biegły psychiatra w sposób logiczny i przekonujący uzasadnił swoje stanowisko wyraźnie stwierdzając, iż obecnie u E. O. znaczny stopień niepełnosprawności nie występuje na stałe a jedynie okresowo do dnia 31 marca 2020 r. Skarżąca w apelacji nie przedstawiła zaś żadnych merytorycznych zarzutów, które skutecznie podważyłyby wskazane powyżej ustalenia lekarskie. Zauważyć należy, iż biegły bezpośrednio odniósł się do rozpoznanego u wnioskodawczyni schorzenia i szczegółowo, spójnie oraz logicznie przedstawił wnioski końcowe. Powyższe świadczy o tym, że wnioskodawczyni jedynie w sposób subiektywny - odmiennie niż biegły specjalista ocenia swój stan zdrowia, a to w ocenie Sądu Okręgowego nie daje jednak podstaw do ustalenia znacznego stopnia jej niepełnosprawności na stałe bądź na okres do dnia 31.03.2023 r. W ocenie Sądu Okręgowego, brak jest zatem jakichkolwiek podstaw do kwestionowania wniosków Sądu Rejonowego opartych na opinii powołanego biegłego i stwierdzenia, iż nie odzwierciedlały one stanu zdrowia wnioskodawczyni. Wskazać należy, iż Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie. Rozważył cały zebrany w sprawie materiał dowodowy i na jego podstawie trafnie wywiódł, iż wnioskodawczyni jest osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym okresowo do dnia 31 marca 2020 r., a nie na stałe bądź okresowo do dnia 31.03.2023 r., gdyż takowych wniosków

nie można w żaden sposób wysnuć z opinii biegłego psychiatry. Stan zdrowia wnioskodawczynie wymagał dalszej obserwacji na okres jednak nie przekraczający jednego roku a zatem do daty 31.03.2020 r. Natomiast twierdzenia skarżącej, poparte tylko i wyłącznie jej subiektywnym stanowiskiem, iż okoliczności, dotyczące stanu jej zdrowia, wyglądały inaczej, jako bezzasadna polemika z opiniami biegłego nie mogły przynieść, spodziewanego przez skarżącą, skutku procesowego.

Zajmując stanowisko w przedmiocie apelacji ubezpieczonej, wskazać należy, iż podniesione przez nią zarzuty nie zasługują na uwzględnienie i sprowadzają się do lakonicznej polemiki z opinią wskazanego wyżej biegłego. W ocenie Sądu Okręgowego, brak jest podstaw do kwestionowania wniosków biegłego tylko na tej podstawie, iż odczucia skarżącej, co do stopnia zaawansowania występującego u niej schorzenia są odmienne.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż Sąd I instancji przeprowadził wystarczające do rozstrzygnięcia sporu postępowanie dowodowe, dochodząc ostatecznie do wniosku, że E. O. aktualnie jest osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym okresowo do dnia 31 marca 2020 r.

Powyższe jednak nie wyklucza możliwości, by w razie zmiany okoliczności ubezpieczona wystąpiła w przyszłości z wnioskiem o zmianę ustalenia niepełnosprawności i zaliczenie do znacznego stopnia niepełnosprawności na stałe.

Reasumując zarzuty apelacji okazały się nieskuteczne i nie mogą prowadzić do zmiany bądź uchylecia zaskarżonego orzeczenia.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Z. I. R. B. K.

K.B.